

Kommunal- og distriktsdepartementet

Postboks 8112 Dep
0032 OSLO

Saksbehandler, innvalgstelefon

Jostein Nordhus, 37 01 78 64

Snøværet i Agder nyttårshelgen 2024 – Statsforvalterens tilråding til departementet om tildeling av ekstraordinære skjønnsmidler

Vi viser til retningslinjene for skjønnstildelingen for 2024, og at departementet holder tilbake en del av skjønnsmidlene til kommunene for å dekke uforholdsmessig store kostnader til ekstraordinære og uforutsette kritiske hendelser. Vi viser også til tidligere dialog om snøværet i Agder nyttårshelgen 2024, der flere av kommunene i Agder ble rammet av ekstraordinære snømengder kombinert med sterk vind med storm i kastene. De berørte kommunene gjorde en ekstraordinær innsats i håndteringen av dette været. Noen kommuner fikk også til dels store ekstraordinære kostnader knyttet til håndteringen.

Nedenfor følger Statsforvalterens vurdering og tilråding.

Beskrivelse av hendelsen

Snøværet som rammet landsdelen i nyttårshelgen 2024 ble varslet som et oransje farevarsel 29. desember 2023. Varselet omfattet kystkommunene fra Lindesnes i vest til Risør i øst. Øvrige kommuner var omfattet av et gult varsel om mye snø. Varselet gjaldt for perioden 31. desember til 2. januar og opptil 50 cm snø. Varselet ble senere utvidet med et døgn. Situasjonen viste seg å bli verre enn varslet ved at det var lave temperaturer og mye vind, noe som ga mye snøfokk og vanskelige snøryddingsforhold. Etter at det ble klart hvordan værforholdene faktisk ble, har MET uttalt at det burde vært sendt ut rødt farevarsel, altså ekstremværsvarsel.

Statsforvalterens løpende oppfølging under hendelsen

Statsforvalterens oppgave ifm. ekstreme værforhold er å ivareta den regionale samordningen mellom aktørene som er involvert i hendelsen. Statsforvalterens samordning i denne hendelsen ble utført gjennom møter i Fylkesberedskapsrådet 30. desember og 1., 2. og 3. januar. Møtet 30. desember var av forberedende karakter. Møtene som ble gjennomført under hendelsen hadde fokus på status fra berørte regionale aktører, samt å sikre framkommelighet og kommunenes evne til å yte tjenester til sårbare grupper. I den akutte fasen var det å sikre liv og helse, herunder utdeling av medisiner og syketransport de tiltakene som ble høyest prioritert. Møtene er evaluert. I tillegg til møtene var det underveis en løpende dialog med aktørene og med DSB. Vi føler at vi hadde et godt

situasjonsbilde over snøfallet og konsekvensene av det. Statsforvalterens løpende oppfølging av hendelsen ble trappet ned fra 4. januar, da snøværet ga seg.

Evalueringen av håndteringen av hendelsen pågår fortsatt. Den startet med en evalueringssamling i Fylkesberedskapsrådet 12. januar, der berørte aktører presenterte sine umiddelbare erfaringer fra hendelsen. Her var det også en orientering fra Meteorologisk institutt v/statsmeteorolog Håkon Mjelstad. Her kom det blant annet frem at det i Risør ble målt 146 cm. snø i perioden 1. til 3.januar, og at MET har vurdert at snøværet tenderer mot en «50-årshendelse». Vi har i etterkant mottatt flere evalueringsrapporter, og disse sammen med inntrykkene fra erfaringssamlingen vil ligge til grunn for Statsforvalterens evalueringsrapport.

Statsforvalteren vil understreke at de frivilliges innsats var av uvurderlig betydning for en vellykket håndtering av denne hendelsen. Det samme var Sivilforsvaret, blant annet gjennom bruk av beltebiler.

Andre relaterte hendelser

Statsforvalteren vil også nevne kort andre hendelser som vi har blitt kjent med i forbindelse med oppfølgingen av snøværet:

Isproppen i Lindesnes kommune

Lindesnes kommune har kontaktet Statsforvalteren mtp. eventuell dekning av ekstraordinære kostnader i forbindelse med håndteringen av en opp mot 700 meter lang ispropp som oppsto i Mandalselva i slutten av januar. Statsforvalterens vurdering er at denne hendelsen ikke var direkte relatert til snøværehendelsen, og at Lindesnes kommunes merkostnader knyttet til denne hendelsen derfor eventuelt må dekkes av Statsforvalteren i Agders lokale uforutsettpott.

Sammenraste drivhus, veksthall og butikker i Arendal og Grimstad

Til sammen 3 gartnerier i Arendal og Grimstad fikk store skader på bl.a. drivhus og veksthall som følge av kombinasjonen av mye vind og snøvær. Det er fortsatt uavklart om forsikringen dekker skadene. I tillegg er det usikkert om skadene vil dekkes av naturskadeordningen. Retningslinjene for skjønnstildelingen åpner heller ikke for å dekke slike utgifter. I etterkant av et besøk fra Landbruksministeren 20.februar har Statsforvalteren på oppfordring fra ministeren invitert de berørte samt ordførerne i Arendal og Grimstad og Statsforvalteren til et dialogmøte. Møtet er berammet til den 10.april. Saken håndteres videre av Statsforvalterens landbruksavdeling i dialog med landbruksdepartementet.

Organisering av søknadsprosessen

På evalueringssamlingen fikk Statsforvalteren også spørsmål fra kommunene om mulighetene for å få kompensert merutgifter. Statsforvalteren gjennomførte derfor et orienteringsmøte 13.februar med til sammen 10 av de berørte kommunene med dette som tema. I etterkant av dette møtet var Statsforvalterens samlede vurdering:

- De berørte kommunene har hatt ekstraordinære kostnader til å håndtere den akutte situasjonen og til opprydding, og til en viss grad til skader på kommunal infrastruktur.
- Kommunene vil ikke ha komplett oversikt over alle økonomiske konsekvenser før tidligst sommeren 2024, blant annet fordi vil kunne ta tid å få avklart ulike typer skader som er en konsekvens av hendelsen.

Mange av de berørte kommunene er ved inngangen til 2024 i en vanskelig økonomisk situasjon, herunder at flere står i fare for å bli innmeldt i ROBEK. Dette gjør at det er viktig for kommunene med en tidlig avklaring om kompensasjon gjennom ekstraordinære skjønnsmidler.

Statsforvalteren la derfor opp til følgende videre fremdriftsplan:

- De berørte kommunene sender søknad til Statsforvalteren innen fredag 15.mars
- Statsforvalterens tilrådning om tildeling av skjønnsmidler fra departementets pott (basert på anslag) sendes til departementet innen fredag 22.mars.
- Kommunene må sende sluttrapport til Statsforvalteren innen 1.oktober 2024
- Statsforvalteren sender tilrådning om endelig tildeling til departementet senest 15.oktober 2024.

I samråd med økonomisjefene i de berørte kommunene, utarbeidet Statsforvalteren et søknadsskjema i Excel-format som alle kommunene ble bedt om å bruke (se vedlegg 1). I skjemaet ble det presisert at det skulle legges til grunn for søknaden at varigheten av hendelsen ble definert til å vare fra og med dagen snøværet startet (1.januar) til og med første dag med mildvær (lørdag 13.januar).

I søknadsskjemaet ble også kommunene bedt om å spesifisere om de enkelte merkostnadene var basert på anslag eller på regnskapsførte kostnader, samt om å bekrefte at alle oppgitte kostnader var oppgitt uten merverdiavgift.

Til sammen 8 kommuner søkte om å få dekket i underkant av 93,5 mill. kroner i ekstraordinære utgifter og inntektstap:

Kommune	Innbyggere 1.1.2024	Utgifter - håndtere den akutte situasjonen	Inntektstap - håndtere den akutte situasjonen	Opprydding	Tilb.føring kommunal infrastrukturu r til opprinnelig standard	SUM EKSTRA- ORDINÆRE KOSTNADER /INNT.TAP	Ekstra- ordinær kostnad per innbygger
Risør	6 816	1 729 168	-	132 595	-	1 861 763	kr 273,15
Tvedestrand	6 318	2 868 147	-	-	-	2 868 147	kr 453,96
Arendal	46 351	22 379 868	-	-	1 900 000	24 279 868	kr 523,83
Froland	6 235	2 450 490	850 000	228 500	116 506	3 645 496	kr 584,68
Grimstad	24 967	10 854 167	35 000	-	500 000	11 389 167	kr 456,17
Lillesand	11 524	5 684 262	-	2 225 712	-	7 909 974	kr 686,39
Kristiansand	116 978	25 591 555	1 826 495	9 668 779	-	37 086 829	kr 317,04
Lindesnes	23 687	3 961 661	-	497 735	-	4 459 396	kr 188,26
8 KOMMUNER	242 876	75 519 317	2 711 495	12 753 321	2 516 506	93 500 639	kr 384,97

Kostnadene per innbygger viser at Lindesnes kommune har merutgifter som er lavere enn 250 kroner per innbygger, og må derfor evt. søke om å få dekket merutgiftene fra Statsforvalteren i Agders lokale uforutsettpott.

Statsforvalterens vurdering av søknadene

Statsforvalteren har vurdert søknadene opp mot retningslinjene for skjønnstildelingen. Søknadsbeløpene er redusert med i underkant av 7,6 mill. kroner begrunnet med at deler av søknadene faller utenfor retningslinjene. Nedenfor omtales de vesentligste justeringene.

Alternativkostnad ifm. omdisponering av eget personell

Flere av kommunene har meldt tilbake om de reelle økonomiske konsekvensene knyttet til utfordringene med omdisponering av eget personell. Kommunen får da en «alternativkostnad» (indirekte kostnad), dvs. en kostnad i etterkant av hendelsen som en konsekvens av at de måtte omdisponere ulikt kommunalt personell til å håndtere den akutte situasjonen.

Kristiansand kommune har inkludert alle kostnader med timer og maskiner til snøbrøyting i sin søknad. Kommunen skriver i søknaden: «Alle kostnader med timer og maskiner til snøbrøyting er etter vårt syn ekstrakostnader. Enten det er egne eller innleide kostnader. Dette begrunnes med at dersom det ikke hadde vært snøvær ville disse ansatte / innleide jobbet med andre oppgaver/prosjekter». Retningslinjene for skjønnstildelingen åpner ikke for å dekke ordinære lønnsutgifter, og Statsforvalteren har derfor gjort en skjønsmessig reduksjon av Kristiansand kommunes søknadsbeløp på dette punktet med 50% (trukket ut kr. 2.328.000).

Inntektstap i forbindelse med å håndtere den aktuelle situasjonen

3 av kommunene har oppgitt inntektstap i forbindelse med håndtering av den aktuelle situasjonen. Dette gjelder blant annet tapt foreldrebetaling som følge av stengte barnehager, tapte billettinntekter som følge av stengt idrettsanlegg, tapte inntekter knyttet til at parkeringsplasser ble benyttet til snøopplag og inntektstap pga. gratis parkering i kommunale parkeringshus. Retningslinjene for skjønnstildelingen åpner ikke for å dekke inntektstap, og Statsforvalteren trekker derfor ut til sammen i overkant av 2,7 mill. kroner i inntektstap for de kommunene som har søkt om å få dekket dette.

Skader på kommunale bygg

Noen kommuner har søkt om å få dekket skader/egenandeler ifm. skader på kommunale bygg som er forsikret. Disse kostnadene er trukket ut siden retningslinjene for skjønnstildelingen ikke åpner for å dekke reparasjon/gjenoppbygging av infrastruktur i kommunalt eie som er forsikret.

Merutgifter til kjøp av utstyr som er klassifisert som investeringer

En kommune har søkt om å få dekket kjøp av snøryddingsutstyr som overstiger en verdi på kr. 100.000 og dermed skal klassifiseres som en investeringsutgift. Statsforvalteren finner ikke at retningslinjene for skjønnstildelingen åpner for å dekke investeringsutgifter som kommunene har hatt.

Statsforvalterens tilråding

Etter at vi har gjort korrigeringsene ovenfor, mener Statsforvalteren at de 7 berørte kommunene har til sammen kr. 81.451.783 i ekstraordinære utgifter som ligger utenfor normale drifts- og vedlikeholdsutgifter.

Kommune	Innbyggere 1.1.2024	Utgifter - håndtere den akutte situasjonen	Inntektstap - håndtere den akutte situasjonen	Opprydding	Tilb.føring kommunal infrastruktur til opprinnelig standard	SUM EKSTRA- ORDINÆRE KOSTNADER /INNT.TAP	Ekstra- ordinær kostnad per innbygger
Risør	6 816	1 729 168	-	132 595	-	1 861 763	kr 273,15
Tvedestrand	6 318	2 868 147	-	-	-	2 868 147	kr 453,96
Arendal	46 351	22 041 569	-	-	100 000	22 141 569	kr 477,69
Froland	6 235	2 415 490	-	36 000	66 506	2 517 996	kr 403,85
Grimstad	24 967	10 854 167	-	-	500 000	11 354 167	kr 454,77
Lillesand	11 524	5 684 262	-	2 225 712	-	7 909 974	kr 686,39
Kristiansand	116 978	23 129 389	-	9 668 779	-	32 798 168	kr 280,38
7 KOMMUNER	219 189	68 722 191	-	12 063 086	666 506	81 451 783	kr 371,61

Statsforvalteren tilrår at departementet tildeler **kr. 41.799.878** i ekstraordinære skjønnsmidler på *anslag* med følgende beløp for de aktuelle kommunene:

Kommune	Innbyggere 1.1.2024	SUM EKSTRA- ORDINÆRE KOSTNADER	Ekstra- ordinær kostnad per innbygger	Kompen- sasjon i kroner (mellom 250 og 500 kr/innb)*	Kompen- sasjon i kroner (over 500 kr/innb)**
Risør	6 816	1 861 763	kr 273,15	930 881	
Tvedestrand	6 318	2 868 147	kr 453,96	1 434 074	
Arendal	46 351	22 141 569	kr 477,69	11 070 784	
Froland	6 235	2 517 996	kr 403,85	1 258 998	
Grimstad	24 967	11 354 167	kr 454,77	5 677 084	
Lillesand	11 524	7 909 974	kr 686,39		5 028 974
Kristiansand	116 978	32 798 168	kr 280,38	16 399 084	
		81 451 783		36 770 904	5 028 974

* Kommunen får dekket halvparten av medgatte utgifter

** Kommunen får dekket alt ut over 250 kroner per innbygger

Statsforvalteren bekrefter at:

- Merutgiftene ikke gjelder forebyggende tiltak
- Utgiftene ikke inneholder kommunenes ordinære lønnsutgifter
- Alle oppgitte kostnader er uten merverdiavgift
- De anslåtte ekstraordinære utgiftene til reparasjon/gjenoppbygging av kommunal infrastruktur er knyttet til infrastruktur i kommunalt eie som ikke er forsikret

Statsforvalteren tilrår videre at dato for sluttrapportering blir 15.oktober 2024.

Statsforvalteren har vurdert søknadene opp mot retningslinjene for skjønnsfordelingen. Vi ønsker likevel å be departementet om å vurdere unntak fra retningslinjene med bakgrunn i hvor omfattende denne ekstraordinære hendelsen var. Hendelsen omfattet hele lokalsamfunn, og var spesielt utfordrende å håndtere i kuperte og tettbygde strøk i byene. Vi vil avslutningsvis peke på

noen økonomiske konsekvenser som vi har vurdert til å ikke falle inn under retningslinjene for skjønnsfordelingen, men som vi likevel vurderer som ekstraordinære for de berørte kommunene:

Ekstraordinære inntektstap

Flere kommuner har rapportert inn inntektstap som var en direkte konsekvens av de tiltakene som kommunene iverksatte for å kunne håndtere den akutte hendelsen. Dette gjelder spesielt to forhold:

- Inntektstap i form av tapt foreldrebetaling som følge av stengte barnehager. Dette var barnehagene forpliktet til å refundere.
- Flere kommuner valgte også å innføre gratis parkering i kommunale parkeringshus som et tiltak for å forenkle opprydningsarbeidet etter hendelsen.

Ekstraordinære «alternativkostnader» ut over overtid for kommunens eget personell

Vi ber også om at det departementet vurderer hvorvidt kommunenes «alternativkostnader» ut over overtid for eget personell helt eller delvis kan bli kompensert. Kommunene måtte omdisponere eget personell som ville ha jobbet med andre oppgaver og/eller prosjekter dersom hendelsen ikke hadde funnet sted.

Med hilsen

statsforvalter

Jostein Nordhus
seniorrådgiver

Dokumentet er elektronisk godkjent

Vedlegg:

- 1 Vedlegg 1 Søknadsskjema snøværet_mars.24

Kopi til:

Risør kommune	Postboks 158	4952	RISØR
Tvedestrand kommune	Postboks 38	4901	TVEDESTRAND
Arendal kommune	Postboks 123	4891	GRIMSTAD
Froland kommune	Frolandsveien 995	4820	FROLAND
Grimstad kommune	Postboks 123	4891	GRIMSTAD
Lillesand kommune	Postboks 23	4791	LILLESAND
Kristiansand kommune	Postboks 4	4685	NODELAND
Lindesnes kommune	Nordre Heddeland 26	4534	MARNARDAL